

БАР И БАРАНИ У КОТОРСКИМ СПОМЕНИЦИМА ПРВЕ ПОЛОВИНЕ XV ВИЈЕКА

Бар је као што је познато, припадао држави Балшића педесет година (1371—1421), изузев кратког периода млетачке владавине (1405—12). Послије смрти Балше III, унука кнеза Лазара, у Бар су поново упали Млечани и њиме владали двије године (1421—1423). Затим, двадесет година припадао је Србији (1423—43). У име деспота Стефана Лазаревића, Балшина ујака, Баром је управљао његов сестрић и насљедник Ђурађ Бранковић (до 1427); а у име деспота Ђурђа његов војвода Алтоман. Херцег Стефан Вукчић, босански војвода, синовац војводе Сандаља Хранића, ожењеног Јеленом Лазаревом мајком Балше III, завладао је Баром у марту 1442, истичући право насљедства као муж Јелене Балшић, сестре Балше III. Бар су освојили Млечани 4. јуна 1443, и владали њиме скоро 130 година, до пада под турску власт (1571). Ослобођен је 1877. и повраћен Црној Гори.

Историја Бара не може бити потпуна док не буду прикупљени и објављени и подаци из которских писаних извора (1326—1797). Зато је потребно да се почне са прикупљањем и проучавањем тих података.

Овдје, у наставку, износимо помене Бара и Барана у првој половини XV вијека, до пада под Млетачку Републику. Али, которски судско-нотарски списи из 1401—18. и 1422—9. године нијесу сачувани, према томе, користе се извори из два кратка перода.

I

ДОБА БАЛШИЋА (1419—21). — И овај трогодишњи период оскудан је подацима о Бару и Баранима, услед насталих политичких и трговачких промјена између Котора и Бара; односно, услед непријатељских односа између Балшића и Млечана. „Због затепнутих односа, шловидба од Котора до Скадра сматрала се не-сигурном“ — каже Иван Божић.¹ Поред тога, судско-нотарска

¹ Историја Црне Горе II—2, 147.

књига (Ш) из тога времена упула је упропашћена влагом (стр. 1—163, 174—211); текст је изблиједио, те се не може читати. У једном документу помиње се боравак у Бару Балше Ш и његовог рођака Стефана Балшића — Марамонте.

Петруша удова Трифуна Јаковова Биштетића (Бисте), которског властелина, обавезала се Которској општини, 24. септембра 1420, да ће надокнадити штету Радославу Епископову и његовим друговима који путују у Бар, ако им је, приликом путовања тамо и натраг, донесу Балша и Стефан, њихови људи или племе. Гарантовала је лично и свом својом имовином, постојећом и будућом. Исправу је означио судија Драго Лукин Драго (Ш: 439).

Помињу се и двије познате властелске породице барске, Орсо (или Орзо) и Бацан.

Миро Грубов Орсо из Бара, који се помиње 1397, дао је у закуп, 20. октобра 1419, преко свота пуномоћника Николе Клисана, которског свештеника, Белану Медојевићу, Баранину, настањеном у Котору, његовој жени Владени и сину им Николи, своју кућу у Котору, у предјелу цркве Свих светих, покрај улице, куће Добрина Палташића и куће Катарине удове Степа Андрића, за 12 перпера годишње станарине. — Истога дана, Клисан је као пуномоћник Мира Орса уговорио с Беленом Медојевићем плаћање станарине за поменуту кућу. — Николица Влахов Задранин, обућар и становник Котора, опуномоћио је Матеја Николина Бизанти и Урбана Маринова Драга, 20. јуна 1420, да га заступају у спору с Миром пок. Пруба Орсо из Бара. Пуномоћије су овјерили: Драго Лукин Драго, судија, и Василије Дапков Бизанти, аудитор (Ш: 294, 294, 412).

Гаврило Бацан из Бара оженио се Ануклом кћерком пок. Михаила Буће и његове жене Томуше. Као господар имовине свога мужа, Томуша је са својим синовима Иваном и Мартолицом дала у мираз, 4. новембра 1419, својој кћерки и зету 26 квадрањола винограда и земље (Ш: 313).

Да је Бацан био из познате и богате породице свједочи његова женидба из најугледније которске породице. Отац његове жене Анукле, Михаило Бућа, син је Трифуна Михаилова, протовестијара цара Уроша унука Душанова дипломата и Михаила, брата протовестијара Николе. Он је заузимао највише положаје у домовини; више пута био је судија и кнез републике. Није доживио 1419. годину. Његова удова Томуша била је Дубровчанка, из властите породице Борђића, которског поријекла. Њихови синови били су Лауренције, Иван, Матко и Мартолица.²

Степан Степановић из Бара ступио је у службу 24. јула 1419, али не може се знати код кога, јер је документ изблиједио. Обавезао се да служи четири године, вјероватно и да учи неки занат, за храну и одјећу. (Ш: 258).

² Р. Ковијанић, Которски кнежеви у доба самосталности, историјски записи XIII (1975). 148—149.

Менча Марушков из Бара помиње се, 13. септембра 1420, у признаници Николе Маринова Буђе, који се обавезао да ће платити 50 дуката Петру Лауредану, генералном поморском капетану млетачког дужда, заповједнику војске и флоте на Јадрану (Ш: 437).

Бар се помиње и међу традовима развијене трговачке мреже на Јадрану. Новак Милковић из Задра приустио је, 19. септембра 1419, од Драга Лукина Драга из Котора 337 перпера и 4 гроша которске монете, за потребе свога брода. Из наредног документа види се да је Драго унајмио Новаков брод за превоз своје робе на неко јадранско тржиште. Новак се обавезао да та подмири за мјесец дана, по обављеном првом путовању, ма гдје се налазио, у Котору, Дубровнику, Корчули, Хвару, Сплиту, Трогиру, Шибенику, Задру, Венецији, Анкони, Еокулу, Тревизи, Падови, Верони Драчу Љешу, Дривасту, Скадру, Бару, Улцињу или Будви (или у било којој држави, провинцији, граду, тврђави и мјесту (Ш: 278).

II

ДОБА ЂУРЂА БРАНКОВИЋА (1427—43). — Которски судско-нотарски списи из времена владавине Стефана Лазаревића Баром нијесу сачувани. Недостају и списи из двије прве године владавине деспота Ђурђа. После је тога, которски извори нешто су издашнији подацима о Бару и Баранима, нарочито после је 1443, кад је Бар, као Котор (1420), потпао под млетачку власт.

Као што је већ познато, у име деспота Ђурђа Зетом је управљао војвода Алтоман, са сједиштем у Бару до 1439, када је — по ријечима Ивана Божића — „деспот повукао из Бара Алтомана а послао на његово мјесто војводу Комнина“. Такође је познато да је деспотов латински канцелар био Никола Архилупис, Которанин, који је умро у Бару. И он се, као и Алтоман, помиње у которским писаним споменицима. Обојица су, „деспотов латински канцелар Никола де Архилупи и барски војвода Алтоман“ — како каже проф. Божић — долазили у Котор у новембру 1433, као „деспотови опуномоћеници“, заједно с Николом Витомировићем, на преповре с которским млетачким кнезом, који је пристао да се деспоту Ђурђу врати дио Паштровића и Светомихољске метохије (посјед зетске превлачке митрополије).³

Тужко Зауловић и Стјепко Сиковић из Бара били су изасланици војводе Алтомана из Бара у Котор ради преговора с которским кнезом, да се мирним путем ријеша спор између Будвана и Которана око соли коју су заплијенили једни другима. Наиме, Которани су, по наређењу кнеза, били заплијенили „као контрабанда“ два будванска брода соли, на шта су Буд-

³ Историја Црне Горе, II—2, Титоград 1970; 192, 168.

вани реаговали отимањем соли неких Которана. Споразум је потписан у Котору 3. јуна 1431. Которани су се обавезали „господину Алтоману, деспотовом војводи Албаније“ да Будванима плате заплијењену со, по одбитку трошкова који су настали, или да им врате со и бродове ако млетачки дужд дозволи да депозит соли буде у Будви, и да се може со тамо продавати. Војвода Алтоман, преко својих изасланика-пуномоћника, такође се обавезује да ће Будвани намирити Которанима со коју су им отели. Два врло богата прађанина Котора, Драгоје Лукин (Драго) и Лука Паулинов, који су уживали велики углед и повјерење у Котору и Зети, јемчили су за војводу Алтомана, ради спокојства „узвишеног и племенитог мужа“ Николе Пизани, кнеза и заповједника Котора „у име пресвјетлог дужда Млетачке Републике“.⁴

Овдје је Алтоман уведен као деспотов војвода „у Албанији“ у другом документу (1436) као војвода у Зети на трећем мјесту (1437) каво војвода Босне. — (VI: 1,319).

За Алтоманове изасланике, Зауловића и Сиковића (или Шиковића), каже се да су властелини из Бара. На основу млетачких извора, Иван Божић⁵ помиње два Зауловића из прве половине XV вијека, Николу, Балшина пуномоћника (1407) у вези с двојицом млетачких трговаца у Бару, власника два сона поља у Грбљу (1420), и Дивка Зауловића, деспотовог војводу у Дривасту (1442).*

О Алтомановом јемцу Драгојлу Лукину Драгу дали смо већ обавјештење. Други мјесец, Лука Паулинов, био је врло јак привредник, бродовласник, добро познат у Зети, Србији, далматинским и неким италијанским градовима; угледан Которанин свога времена. Снабдијевао је Зету житом, свитом, свиленим тканинама, платном. Са својим рођаком Марком Новаковићем, мачаром, сином Новака ковача из народних пресама, снабдијевао је Зећане и оружјем. Учесник је мировног уговора између деспота Ђурђа и Млетачке Републике у Смедереву 1435. Код њега је 1436, 1438. и 1440, депоновала свој новац и драгоцјености Јелена Лазарева, удова Сандаља Хранића, раније удова Ђурђа Страцимировића Балшића, мајка Балше III. Од тога новца помагала је своју сестру Оливеру, звану „Деспина“, удова султана Бајазита, када је из Дубровника ишла у Бар (1441), гдје је имала и имање.

⁴ Стјепчевић—Ковијанић, Неки подаци о зетском војводи Алтоману, Истор. записи, IX—1 (1953) 269—71.

⁵ Историја Црне Поре II—2 (поглавље о Зети), 166.

* Да ли је у которским документима ријеч о Дивку Зауловићу, а не о Тујку, не може се знати. Име је у оригиналу написано туицко или тивцко, јер нема тачке на и. У которским споменицима сретамо се са именом Тујко, али не са Тивко. Нотар је могао написати Т мјесто Д. Онда би се име читало Дивку (а не Тујко, односно „Тивко“). Он често пише за исту личност Мартолица и Бартолица, Кабро мјесто Габро и слично.

⁶ Стјепчевић—Ковијанић, Хранићи—Косаче у которским споменицима, Историјски часопис САНУ, V (1955), 311—21.

Никола Архилупис, которанин, био је прво латински нотар, а затим латински канцелар српских деспота, Стефана Лазаревића (1423—27) и Ђурђа Бранковића (1427—1440). Учествовао је у скупљању мировног уговора између деспота Стефана и Млетачке Републике у Светом Срђу на Бојани (1423) и склапању мира између деспота Ђурђа и Млетачке Републике у Смедереву (1435). Два пута је долазио у Котор на преговоре (1433, 1439). Био је деспотов изасланик у Венецију (1440).⁷

Архилупис је више пута боравио у Бару; ту је једно вријеме живио и ту умро (1445).

У његовом присуству и његовом стану у Бару обављена је свечана вјеридба једног которског властелина са барском властелинком (1437). Како изгледа, вјеридба је имала и извјесну политичку позадину у смислу оживљавања и повеизвања два наша приморска града, чије су раније живе трговачке и друге везе биле прилично замрле. Приликом вјеридбе, у Бару је написан брачно-миразни уговор на италијанском језику, 4. новембра 1437, а преписан и унесен у которску судско-нотарску књигу 29. децембра 1440. Из њега се дознаје о неким Баранима, још више о неким барским локалитетима и маслињацима.

Склопљен је — каже се тамо — законити брак између Мартолице пок. Михаила Буће и Маре кћери пок. Никше Типтика. Писан је у кући и стану „уваженог властелина“ свештеника Сергија и „г. Николе канцелара пресвијетлог владара господина деспота Рашке“, присутног. Присутни су били: властелин Лауренције Бућа, син пок. сер Михаила Трифунова Буће из Котора, властелин Лука Голубо из Бара, Тодор Баска, син знаменитог Михаила Баске из Котора, итд. Вјереница Марој кћи покок. Никше „Птитика“ из Бара била је остала и без мајке. Зато је (умјесто родитеља) одлучивао о њеној удаји њен рођак Мирко Марков Борис. Он, с једне стране, и „племенити, мудри и разумни“ властелин Мартолица син пок. властелина Михаила Трифунова Буће, и брат његов Лоренције Бућа, с друге стране, склопили су уговор о миразу. Миразна имовина Маре је ово: кућа зидана на два спрата, покривена „скандалом“, код куће синова пок. Марка Бориса, која је била миразна кућа госпође Драге, кћери пок. Никше Типтика, супруге Марка Бориса; дућан (?) на Тргу, код куће синова пок. Томе Голуба; виногради дједе Типтика у Ронкли са свим маслинама, у предјелу цркве св. Лауренција; виноград код чесме Журњевац са маслинама; виноград у Шпиљницама са маслинама; ограда у Цесарину погранична са Иваном Менчевим, што би могло бити у данашњим царевиима; ограда Спиноше са земљом; дио ограде и земље у Држаку; ограда на Мрамору; ливада у Доброј води (ла цампо ди Добравода); земље на пла-

⁷ Лиречек—Радоњић, Историја Срба I: 425; II: 363, 386; Шиме Љубић, Листине, IX: 13, 80—7, 120; Р. Ковијанић, Два податка о Николи Архилупису, Историјски записи, XI (1955), 346—7.

нини Лисињу, зване Стране; ливада Плачули до или Глачули до; ливада код цркве св. Ивана; ливада Пјаста или Фјаста двије ливаде Ничудол, можда Плича до, који се помиње на другом мјесту; врт код кланице; удио тридесет дана (мљевења годишње), тј. дванаести дио у млину Луке Жањула; удио тридесет дана у млину Марина Стања; у новцу, монете која буде послена у промету, перпера 800, и многе друге покретне ствари које сада нијесу пописане. Све што је уведено — каже се тамо — Мара доноси у мираз према стауту и обичајима града Котора.

Овом препису барског оригинала (из 1437) которски нотор до-дао је закључак на латинском, у коме се каже: да је Мартолица све што је наведено у миразном уговору примио од своје супруге Маре и још 100 перпера у разним покретним стварима. Навео је да се дукат рачуна 4 перпера. Ово је писано у Котору, у кући станована Мартолице Буће, у присуству Матије Бизанти, судије и подмирени по свим признаницама и потраживањима (VI: 749).

Никола Архилупис из Котора, канцелар деспота Рашке, с једне стране, и Пирко Остојица и Марко Брајков, с друге стране, изјавили су пред которским судом, 18. јуна 1439, да су међусобно Урбана Мексе, аудитора, који су озваничили (VI: 867)

Оба поменута которска трговца били су истакнути привредници и бродовласници, нарочито Марко Брајкови, од којег су Зећа ни куповали жито, свиту, тканине и оружје.

Из јавне исправе од 23. децембра 1445, која је уписана у судско-нотарску књигу 22. фебруара 1446, дознајемо да је Никша Архилупис, бивши канцелар деспота Рашке, завјештао цркви св. Марије на ријечи у Котору 20 златних дуката да се за њих направи црквена одежда. Мартолица Михаилов Бућа ишао је у Бар да прими завјештани новац. Извршиоци тестамена пок. Николе није су хтјели да му дају 20 дуката за завјештани стихар, него су се обавезали да га они набаве у Венецији, што се види из јавне исправе, коју је написао свештеник Марин Крагић, барски нотар, од које је дупликат послат Котору. Мартолица Бућа обавезао се пред судом, 22. фебруара 1446, которском бискупском викару и свештеницима цркве св. Марије на ријечи: да ће он лично дати 20 дуката ако извршиоци Архилуписова тестамена не предају стихар у вриједности завјештаног новца до краја јула 1446 (IX: 649).**

Од раније поменутих барских породица с краја XIV и почетка XV вијека јављају се: Орсо, Бацан, Борис и Самуел.

Мирослав (Миро) Грубов Орсо из Бара посједовао је земљу у Одољену под Тројицом и Гораждем код Котора. Ту се

* У рукопису књиге Помени црногорских племена у которским споменицима XIV—XVI вијека, П (која је дата у штампану) друкчије смо прочитали неколико имена из овог документа врло се тешко читају).

** Архилупис се помиње у октобру 1423, као нотар код тврђаве св. Сергија на Војани, а јуна 1440. као деспотов канцелар; в. Шимић, Листине, IX, 13, 120.

налазио млин Михаила| Трифунова Буће и синова Марина Буће (у њему је имао удјела Новак ковач, односно његов син Марко, ковач мачева). Бућа је то своје имање zaloжио, 4. јула 1431, Марину Друшку за 40 перпера. Имаће Мира Орси помиње се као погранично. Оно се помиње и у документу од 23. јула 1431. и 18. октобра. (V: 205, 222; XIV: 216).

Лауренције Михаилов Бућа, његов брат Матија и син Иван и синови Марина Буће, Трифун, Никола, Михаило и Иван, продали су, 31. октобра 1434, свој дио земље у Которском пољу (Грбљу), која граничи одозго земљом Мира из Бара и земљом Михаила Пелегрине, гдје је био млин испод јавног пута којим се иде за Жупу (Грбаљ) све до потока (V: 635).

Мирослав Орсо, Баранин, није доживио 1435, а можда ни 1429. годину. Остојица Милатовић из Мрчевца обавезао се, 28. новембра 1435, да ће подмирити све што је остало да се претрапи и засади у винограду наследника покојног Мирослава Орса из Бара и ново што има да се претрапи и засади у том винограду, узетом у закуп, из године у годину, према уговору који је писао Пауло Монтелпаро, бивши которски нотар 11. фебруара 1429 (XIV: 471).

Стефан Миоров Орсо из Бара дао је у закуп, 29. септембра 1436, за двадесет следећих година, Љубиши и Рујевцу, носачима, и Добрељи Прибојевићу из Ловрицане и њиховим наследницима све своје земље у Одољењу, иза Тројице са свим припадљивостима. Тројица закупаца обавезали су се да сваке године о Илину-дне давају и донесу у Котор, у кућу власника, шест стари доброг жита которске камене мјере и два поклона у натури, по обичају града; у противном, да плате дупло. — Истовремено, Стефан Миоров из Бара одредио је Никшу Андрова и Јакоба Августинова из Ескула (Италија) за своје пуномоћнике у Котору, са широким овлашћењем, да га заступају пред судом и изван суда у свему што се тиче његових примања, унајмљивања, дугова и свега потребног. Пуномоћје су озваничили: Гргур Гиманои, судија, и Василије Маринов Бизанти, аудитор. — Послије три године, 17. децембра 1439, Стефан Миоров Орсо из Бара одредио је Никшу Андрова Болицу за свога пуномоћника, да наплати његова потраживања од закупнина и дугова у Котору и околини, и да га правно заступа пред Управом града (VI: 21,22, 860).

Мартолица Михаилов Бућа, племенити грађанин Котора, и његова супруга Маро, кћи пок. Никше „Птика“ (Типтика) из Бара, одредили су, 25. фебруара 1440, дон Андрију Стефанова Ружу и, каноника катедрале св. Ђорђа у Бару, за свога пуномоћника и изасланика, да у име њихово изврши размјену добара са Стефаном пок. Мира Орса из Бара, по одобрењу Мирове удове Катарине. мајке Стефанове. Они дају мизазну кућу Маре у Бару за Стефанов виноград и земљу у Мрчевцу у околини Котора. Пуномоћник је имао да ово спроведе законски, по прописима града Котора, тако и града Бара. Истога дана написан је и уговор између Мартолице и Стефана о размјени. Мартолица и Маро дају Стефа-

ну своју миразну кућу у Бару, која се налази код млина за уље Доминика Ванова, испред куће Марина Јулијанова, а изнад куће Марка Миркова, са свима припадностима. Можда је овдје ријеч о Мирку Маркову, а не обратно. Стефан у замјену даје њима свој виноград и земљу у Мрчевцу, у дистрикту Котора. Наведене су и границе овог имања (VI: 905, 906).

Послије два мјесеца, 17. априла 1440, извршена је процјена винограда Мира Орсо Баранина, датог у размјену за миразну кућу Маре жене Мартолице Буће. Процијенитељи су били Паскоје Баска и Урбан Маринов Болица, одређени од кнеза и његове управе и од Малог вијећа. Посјед који је био Мира Орса у Мрчевцу граничи: одозго посједом Николе Главатог, виноградом цркве св. Марије, а одоздо јавним путем и посједом Луке Паутинова. Виноград је процијенен 350 перпера которских (ондашња вриједност 35 волова), што значи да је толико вриједјела Марина миразна кућа у Бару (V: 980).

Мартолица Михаилов Бућа, пуномоћник Катарине удове Мира Орса из Бара и њеног сина Стефана, што се види иисма Управе града Бара, потврђеног печатом, писаног 4. августа 1440, подмирен је од Никше Андрова Болице, бившег пуномоћника Катарине и Стефана; примио је стар жита (VII: 32).

Прибислав Миров (Орсо?), тотор Трипка Радичевића из Прчања, примио је 31. XII 1442. (по тадашњем календару 1443, рачунајући нову годину од Божића), од Ивана Палташића, которског архиђакона, 10 дуката. — Истога дана, Петко Добрићевић из Пераста примио је од Прибислава Мирова, тотора Трипка Радичевића из Прчања, 10 дуката (X: 35, 35).

Не може се утврдити да ли је Прибислав син Мира Орса Баранина, пошто се не наводи одакле је. Исто тако, не може се утврдити ни за Луку Прибислава Мирова, који се помиње 31. јула 1441, као дужник Михаила Палташића у износу 100 дуката. — У исто вријеме (1. VIII) склопљен је брачно-миразни уговор између Луке Прибислава Мирова из Котора и Маргарите кћери пок. Марина из Дубровника, која му је донијела у мираз 700 перпера которских у новцу, роби и другим стварима. — Истога дана, Лука Прибислава Мирова одредио је мајстора Андрију берберина из Шибеника, которског становника, за свога пуномоћника у Котору (VII: 227, 228, 228).

Гаврило Бацан из Бара помиње се, као што смо видјели, 1419. године приликом женидбе Ануклом Михаила Трифунова Буће, сестром толико помињаног Мартолице, ожењеног из Бара. Даље се помињу Гаврилови потомци (син, кћи, унук), а он као већ покојни.

Георгије (Ђуро) Гаврилов Бацан из Бара, судија, није преживио 1440. годину. Његов син Сандаљ и Драгоје Марков (Драго Марков Драго) били су одређени од стране Георгија и његове кћери Марије за њихове пуномоћнике да склопе брачно-миразни уговор с Маријиним вјереником у Котору. Пуномоћје је

писао свештеник Доминик Капсета, каноник барски и нотар Управе града Бара, а потписао поменути Георгије Башан судија, и Јован Менчов, аудитор. Препоручено је писмом, потврђено и запечаћено печатом (са ликом) св. Ђорђа 5. септембра 1437. Брачно-миразни уговор склопљен је у Котору 7. августа између Марије, кћери поменутог Георгија, с једне стране, односно њених и очевих пуномоћника наведених, и Јакова Луке Јаконова Пасквалића из Котора, у кући поменутог Драга Маркова (Драга), а у присуству Николе Томшића, свештеника, Трифуна Драга и Бућа Буће, которских судија, Драга Лукина (Драга), Матије Бизанти, Лауренција Буће, Урбана Драга, и многих других окупљених племића, као и которског нотра Ђованија Луксе. Преко својих пуномоћника, Сандаља и Драга, Георгије Бацан из Бара даје своју кћер Марију Јакову за закониту жену, и у мираз 1000 перпера которских и два пара одијела, према обичају которске властееске господе. Од одјеће донијела је у мираз: скерлет од свиле, други од мрке свиле, оба нови и постављени, и позлаћени огртач; други пар одјела од нове свиле с туникама. Оба одијела била су према уобичајеној ношњи которских властелинки. Уговор су озваничили Бућо Бућа, судија, Георгије Гимов (Гиманои), аудитор, и Ђовани Лукса, нотар (VI: 234).

Прије тога, 15. маја 1437, Живко Радичевић из Котора опуномоћио је Луку Паутинова и своју жену Марушу да га заступају у послу који му је био повјерен од Ђураша Лучића и Ђура Гавровића (Бацана) из Бара, према пресуди о плијену од Ђурашевића (Црнојевића) и његових поданика (VI: 170).

Драго Маров Драго из Котора завјештао је својим тестаментом 30 дуката за душу своје полусестре, бивше жене Ђурђа Гаврова из Бара. Тестаментат је отворен пред судом 15. априла 1441.

Драгоје Марков (Драго Марков Драго) из Котора обавезао се у име своје и свога брата Николе, 8. априла 1439, да плати њиховом зету Ђуру пок. Гаврила Бацана из Бара 24 дуката које им је позајмио из пријатељства, с обавезом да му их врате кад затражи; у противном — да плате „6 за 5“ (20%), према Которском статуту (VI: 693).

Сандаљ Ђуров Бацан из Бара опуномоћио је, 31. октобра 1440, Драга Маркова, свога ујака, одсутног, и Матка Налова Сити, свога рођака, присутног, да га заступају у спору с Јелом супругом Јакше Паскоја Јаконова (VII: 36).

Сандаљ пок. Ђура Бацан из Бара одредио је, 31. јануара 1442, Николу Маркова (Маркова Драга) из Котора за свога пуномоћника, да га заступа по предмету јавне исправе о јемству Луки Јаковову за мираз сестре Сандљеве Маре, жене Јакше Лукина. — Истога дана, Сандаљ Георгијев из Бара опуномоћио је Николу Маркова да заступа његова права пред градским и црквеним властима у Котору (VII: 353, 354).

Јован Прибошијев из Бара, пуномоћник Јелуше кћери пок властелина Гаврила Бацана из Бара, као што се види из

јавне исправе писане 30. априла 1436, од стране свештеника Моминика Капсете, барског каноника и натара Барске општине. препоручено и запечаћено од стране Управе града Бара, примио је од Трипка и Пирка (Трифуна и Петра) синова пок. Марка Трифунова Драга претрапљени виноград који је поменути Марко добио у мираз од пок. Анукле Михаила Буће, мајке поменуте Јелуше, као и сав новац, одијела, средбрнарију и друге ствари које су припадале Анукли. — Истовремено, Трипко и Пирко су предали Јовану Прибошијеву из Бара, прокуратору Јелуше Гаврилове Бацан из Бара, овлашћење да у име Јелуше уђе у посјед винограда код извора на Шурању, у близини Котора, који је засадио поменути Марко, а добио га у мираз са својом супругом Ануклом, мајком Јелуше, као што се види из јавне исправе коју је писао нотар Ђовани Лукса, 30. априла 1436 (XIV2 594, 594).

Послије четири дана, 4. маја 1436, Јован Прибошијев Баранин, пуномоћник Јелуше кћери Гаврила Бацана и Анукле кћери Михаила Буће, а жене пок. Марка Трифунова (Драга), као што се види из пуномоћја од 30. априла 1436, пренио је у име Јелуше и њених насљедника сва права која Јелуша има на све оно што је узео војвода у залог на заједнички новчани принос за оно што је послје Босна, које су дужни тражити у Котору по одобрењу Венеције. — Истовремено, Драго Марков се обавезује да да Трипку и Пирку, синовима Марка Трифунова Драга, онај износ новца којим процјенитељи буду процјенили рад који је Марко отац поменуте браће, уложио у виноград у предјелу Пуча, Шурања, који је добио у мираз са Ануклом (XIV: 595, 596).

Јелуша кћи пок. Гавра Бацана из Бара, жена Јакше сина Паскоја Јаковова Пасквалића из Котора, опуномоћила је, 23. новембра 1439, свога мужа Јакшу (Јакова) да је заступа пред властима у Бару, у погледу њеног дијела насљеђа од имовине коју је њен брат Ђуро Гавров наслиједио од оца, као законити насљедник. Према уређењу, статуту и обичајима града Бара, она такође има право насљеђа. — Послије мјесец и по дана, 12. јануара 1440, Јелуша је опуномоћила свога мужа да је заступа пред управом града Бара у погледу њеног права насљеђа очевине послје смрти свога брата (VI: 835, 874).

Исте године, барска породица Бацан поново се везала с которском породицом Пасквалић још једним пријатељством. Брачно-миразни уговор између Маруше Ђура Бацана, сина пок. Гаврила из Бара, и Јакше Луке Јаковова Пасквалића из Котора склопљен је 21. јануара 1440. У име младенаца, уговор су направили Марушина мајка и Јакшин отац. Лука је, на име мираза свога сина, примио од Маргарите удове поменутог Ђура, која је његов законити насљедник, и од Сандаља њиховог сина брата Маруше: у новцу, одјећи, сребрнарији и другим покретним процјењеним стварима 1630 перпера которских, према одредбама Которског статута. Доцније, 12. октобра 1442, дописано је да је Јакша пред судом из-

јавио како је потпуно подмирен у погледу мираза своје жене (VI: 881).

Радич Грубачевић из Паштровића, становник Котора, одредио је, 10. марта 1440, Георгија Пелиновића, опата манастира св. Марије Ротачке, одсутног као присутног, за свога законитог пуномоћника, да прими од Јакова Бацановића из Бара 200 перпера которских које му је остао дужан покојни Иван Бацановић, бивши арцибискуп барски, према постојећој признаници. У случају да то не наплати од Јакова, онда да затражи наплату преко надлежних власти, да иступи, у име његово, пред Управу града Бара, пред судије и пред црквене власти. Пуномоћје су озваничили Драго Лукин (Драго), судија, и Михаило Пелегрин, аутор (VI 924—5).

Јаков Бацан помиње се 19. маја 1443. као представник Бара, заједно с Лауренцијем Руђи, Марином Мирош и свештеником Марином Кратак Зурадо, нотарем Бара, када су власти Млетачке Републике потврдиле, код цркве св. Николе недалеко од Бара, повластице које је Бар имао одраније III. Љубић, Листине, IX: 173).

Остоја Радојев Бацан из Кавча, из околине Котора, јавља се 31. децембра 1442. Он је од 1428. године обрађивао земљу цркве св. Василија од Шурања. Земља се налазила између Кавча и Ловричане. Давао је два и по стара жита годишње. Не помиње се да је из Бара (X: 35).

Да ли је овај Бацан, пучанин, био у неком сродству са барском властeosком породицом, то је питање. Могао је ту доћи да обрађује земљу породице Орсо или породице Бућа. У исто вријеме помиње се и покојни Иван Мацан, можда Бацан, јер латински нотаар често пише Мјесто Б и обратно (много помињаног судију Пасквалића некад пише Мартол, некад Бартол). Из следећег документа неке чињенице указују да је овај Иван могао бити из Бара; али на основу тога не могу се тврдити да су биле двије гране породице Бацан, једна властeosка друга пучанска.

Дабиси Богдановић из Бара, у име своје и Николете, кћери пок. Ивана Мацана (Бацана?), своје супруге, опуномоћио је, 5. фебруара 1442, Лауренција и Мартолицу, синове Михаила Буће, да заступају њихова права која полагају на кућу пок. бродоградитеља Добрека, првог мужа Николете. Кућа се налазила у Котору и била је дата на јавну продају (VII: 355).

Марко Борис из Бара примио је од Ивана Матијева Бизанти из Котора сребрни појас који је пок. Матији Бизанти био заложиио Ђуро Алексијев Симичић, или уничић, из Бара, 27. маја 1441. Ђуро овај појас даје сада Марку Борису, да он плати Ивану Матијеву 17 перпера дуга и још 2 перпера судских трошкова. — Матко Трифуна Маринова Бућа примио је, 26. фебруара 1442, од Марка Бориса Баранина 20 златних дуката, као дио мираза Маркове кћери, жене Маткове (VII: 188, 373).

Никша Петров Палма, которски властелин, одредио је Мирка Маркова Бориса из Бара за свога пуномоћника, 9. децембра 1437, да наплати сва његова потраживања од дужника у Бару и околини, и да може, у случају потребе, по тој ствари иступити пред Управу града Бара. Пуномоћије су овјерили: Василије Маринов Бизанти, судија и Михаило Пелегрин, аудитор (VI: 281).

У документу о женидби Мартолице Михаила Трифунова Буће из 1437. године, преписаног у Котору 1440, као што смо већ видјели, помиње се Мирко Марков, односно „Марко Марков Борис“, што смо узели као погрешку нотара. Иван Божић каже да је Стефан Вукчић, кад је заузео Бар, 20. септембра 1441, „управу над градом и трврђавом повјерио баштинским господарима Обода Марку Борису и његовом сину Мирку“,⁸ На другом мјесту јавља се, 16. јануара 1449, Марко Мирков као члан посланства града Бара, заједно са Стефаном Руђи.⁹

Ако Мирко Марков није имао сина Марка (давши му име дједе, као што је био чест обичај), онда је пометњу направио латински нотар.

Перуша кћи Петра Бориса из Бара јавља се 14. фебруара 1436. Никола Марина Иванова Мекса, которски властелин, одредио је за свога пуномоћника барског архипрезвитера Николу да утврди какво сродство постоји између њега, Николе Мексе, и Петруше Петра Бориса, да ли су трећи или четврти степен сродства; и да препоручи њихову брачну везу (XIV: 524).

Као што смо видјели, Јован Семуел се помиње у которским списима 1396, а његов син Лауренције 1398. Послије четрдесет година јавља се Јованов унук, Јован Лауренцијев.

Которски кнез (провидур), Паоло Контарено, и которске судије, Никола Главати, Иван Маринов Бисте и Марин Иванов Бућа—Протовестијар, на тражење Граса Сити, пуномоћника Јована Лауренције ва из Бара, одредили су процјенитеље за процјену винограда которског златара Метка (Медоја). Одређени процјенитељи, Трифун Драго, Трифун Маргоцијев (Пасквалић) и судија Марин Иванов Бућа—Протовестијар изашли су у виноград и процјенили га 171 перпер. Из њиховог извјештаја на италијанском језику, поднесеног 30. октобра 1438, види се да је виноград имао 26 квадрањола, проширен трапљењем и новозасађеним лозама. Процјена је одобрена у износу 166 перпера (V: 876).

Управа града Котора (кнез и судије) огласила је 30. априла 1439, да престаје важност пуномоћја којим је Јован Лауренцијев Самуел из Бара одредио за свога пуномоћника Михаила Трифунова Бућу из Котора да заступа његова права пред которским судом, односно Управом. Пуномоћје је писао 21. јула 1439. свеште-

⁸ Историја Црне Горе, II—2, стр. 197, 207.

⁹ Ш. Љубић, Листине, IX, 318.

ник Доминик Капсета, Барски нотар, а потврђено и запечаћено печатом Управе Бара са сликом свј Ђорђа. (VI: 540).

Рада кћи пок. Лауренција Самуел из Бара, жена Граса Трифунова Сити, опуномоћила је, 12. новембра 1439, свога мужа да може продати њен миразни посјед у Бару. За тај посао и за све друге потребе, он је имао заступати пред деспотовим војводом, пред Вијећем и судијама, као пред другим службеницима општине Бара. У пуномоћју се наводи да Грасо има кућу у Котору, у предјелу цркве св. Јакова код ложе и посјед у Тивту у вриједности 4000 перпера (VI: 828).

Дон Никола Сергијев Руђи из Бара, каноник барски, пуномоћник Бјелице кћери пок. Добретка Которанина, која станује у Бару, као што се види из јавне исправе коју је писао свештеник Доминик Капсета („Касепта“), каноник, нотар и канцелар Бара, 8. марта 1435, издате од градске управе. Опуномоћен је да може продати дон Михаилу и Марошу синовима Тонка Вракјен Бјеличину кућу у Котору, у предјелу манастира св. Бартоломеја, која се налази између куће поменутих купаца и куће Драга Луки Драга. Кућа није била ничим задужена, само се на њу плаћао манастиру св. Бартоломеја један перпер завјештања годишње. Управа которске општине прихватила је пуномоћје као легално, 18. марта 1435, и послје два дана огласила продају на јавним мјестима града. Браћа Вракјен купили су кућу за 100 перпера Балшних. Докуменат су овјерили: Бућо Бућа, судија, и Драго Болица, аудитор (XVI: 325; V: 666).

Матко Бизанти из Потора одредио је, 9. априла 1435. Ивана Маринова Бисте, которског властелина, за свога пуномоћника да наплати и прими од Стефана и Ђорђа Руђи, синова пок. Жига Руђи из Бара, 54 перпера и 2 гроша Балшина, према признаници од 144 перпера и 5 гроша которских, коју је писао свештеник Доминик Капсета, каноник цркве св. Петра у Бару, заклети нотар и канцелар Бара, 5. јуна 1409. У случају потребе, пуномоћник је био овлаштен да код власти предузме потребне мјере за наплату (XIV: 345).

Матеј (Матко) Николин Бизанти из Котора опуномоћио је 23. септембра 1440, Марка Старака, или Скорака, из Котора, становника Скадра, и Марина Душмана из Скадра, да траже и приме од Стефана и Ђорђа Руђи, синова Жига Руђи из Бара, 80 перпера которских, као остатак дуга од 144 перпера и 5 гроша которских. Његова потраживања заснивала су се на признаници писаној, 5. априла 1409, руком свештеника Динка Капсете, каноника цркве св. Петра у Бару, нотара и канцелара општине Бара. У случају потребе, били су овлашћени да иступе пред господина деспота Рашке, пред власт, судије, односно Управу града. Са стране је дописана биљешка 2. новембра 1440, у којој се помиње Нико Илијин Свињић из Улциња (VII: 18).

У то вријеме (1440—1) деспот Ђурађ, послје првог пада деспотовине, задржао се више времена у Бару. Отуда се пуномоћни

упућују да се у случају потребе обратe њему, а не његовом војводи, који се такође подразумевао под називом „моћних“.

Маринко Иоми из Бара примио је од Мартолице Буће из Котора 30 дуката, 12. маја 1440, дио дуга према признаници на 163 дуката, 73 перпера и 7 гроша, коју је писао дубровачки нотор Инго (Егедин) из Кремоне 27. јуна 1439. — Истога дана, Мартолица Михаилов Бућа, у сагласности са својом женом Маром (Баранком, обавезао се дати Маринку Коки из Бара сво вино и ље са својих миразних посједа које има у Бару и његовом округу, као дио дуга од 163 дуката, 73 перпера и 7 гроша дубровачких, према признаници од 27. јуна 1439. На име отплате дуга дао му је већ 30 дуката. Вино се имало ставити у бачве Мартолице, да се почне продавати о Божићу. Приход од уља и вина иде на отплату дуга, и на крају видјети колико Мартолица остаје још дужан (VI: 968, 968).

Маринко Коми из Бара примио је, 29. јануара 1441, од Мартолице Буће 20 дуката на име отплате дуга од 163 дуката, 73 перпера и 7 гроша, према признаници коју је писао дубровачки нотор Егедин из Кремоне. — Истога дана, Марино Коми одредио је за своје пуномоћнике свештеника Николу Коми из Бара, свога брата, архипрезвитера цркве св. Марије у Бару, и Виту сина свештеника Петра Коми из Бара, да заједно или појединачно наплате његова потраживања у Котору и да га, ако устреба, заступају пред властима града Котора (VI: 96, 96).

Гвидо Коми из Бара пренио је и даровао, 31. јануара 1442, Николи Макову из Котора сва своја права која има на признаницу од 10 дуката које му дугује опат манастира св. Ђорђа у Которском заливу, а од Петра Јагње наплати 74 солда млетачких (VII: 355).

Радослава слушкиња дон Марина Јаконова Пасквалића склопила је брак, 17. новембра 1430. с Јонашем Богојевићем из Бара, трубачем, становником Котора. Донијела му је у мираз: 120 перпера, у новцу, роби и стварима. За мираз су важили прописи Которског статута. — Истовремено, дон Марин се обавезао да Јонашу (Иванишу) да, током двије године, 70 перпера которских као мираз његовој жени „Радославици“ (V: 105, 105).

Никши Баранину, становнику Дубровника, оставио је Прибил Милшић из Котора 30 гроша (два и по перпера), које му је био дужан. То се дознаје из његовог тестамена, отвореног пред судом 28. августа 1433 (V: 538).

Домуша и Мила кћери пок. Рашка из Котора, обућара продале су, 20. септембра 1434, Остоји Хустијану из Бара своју зидану кућу у граду Бару, у предјелу званом Кајнака, између градског бедема, улице и куће Петра Улонића. За кућу су примиле од Остоје 62 перпера Балшина. Купопродају су озваничили својим пописима: Василије Маринов Бизанти, судија, и Марин Бућа—Протовестијар, аудитор (XIV: 188).

Стана удова Марина Рога (Улцињанина), которског становника, опуномоћила је, 22. јануара 1435, своју сестру Драгу, своје сестриће Н и к а и П е т р а, синове Драге и Л у к у К у р л о в и ћ а, који су сви становници Бара, да је заступају у Бару, да траже повратак њених посједа и добара које има у Бару и околини од свих оних којима их је заложила. Овластила их је да њена тамошња добра могу продати, отуђити, заложити, даровати, завјештати. — Послије десетак дана, 5. фебруара, Стана је опуномоћила своју сестру Драго, жену Ј о н а (Бона) К у р л о из Бара, и њене синове Ника и Петра, да је заступају пред судом и управом града Бара у погледу враћања њених земаља и маслињака у околини Бара, у предјелу Жуђевац ил Жуђеанац које је Марин Рога, бивши Станин муж, заложу М и л о ш у М и л о ш е в и ћ у из Бара за 20 перпера, с обавезом да их врати њему или његовим наследницима. Помоћници су били овлашћени да могу продати њене земље и маслине (XIV: 279, 292).

Никола Тихојев, которски златар, опуномоћио је 22. фебруара 1436, Ђинка Пањано, становника Скадра, да од Ђ у р а Б у б и ћ а из Бара, златара, наплати 14 Балшиних перпера дуга. — Никола Трифунов Сити и његов брат Антон, Которани, опуномоћили су, 2. октобра 1436, Николина сина Ивана да прими од извршилаца тестаментa пок. Н и к а П а с к о в а из Бара све што им је Нико завјештао. И да пред Управом Бара уреде све што је потребно за озваничење овог легата (XIV: 536; VI: 33).

Которски љекар Ђовани (Бартоломеи) из Венеције довео је, 2. децембра 1436, пред градску управу, кнеза Паола Контарено и судије, Георгија Гимова (Гиманои), Матеја Бизанти и Добрушка Маргоцијева (Пасквалића), Станку А л е к с е Т а н у ш о в и ћ а из Бара, дјевојку од десет или око десет година, која проси по Котору, и тражио да Управа града, у име њено, напише уговор о њеној служби. Љекар шаље Стану у Венецију да стоји код Николе Карето, управника Болнице св. Петра и Павла. Станка се обавезала да ће тамо остати десет година и „вјерно служити“, а љекар Ђовани се обавезао да ће Станка од поменутог Николе за своју десетогодишњу службу, поред хране и одјеће, добити 10 дуката (VI: 74).

Стефан Гремпић из Котора (поморски капетан) и О с т о ј а Р и б и ц а син П е т р а ковача из Бара, задужили су се, 25. фебруара 1437, код Симка Брајака, которског трговца, 60 дуката за жељезо и другу трговачку робу, да га подмире за четири мјесеца (VI: 116).

В и т а С и м о в из Бара, мајстор шишања (?) син мајстора шишања обавезао се пред которским судом, 10. новембра 1437, да ће дати Прибиславу Николићу, обућару сестрићу Бојка из Подгорице, которског трговца, 250 перпера которских и 25 коријена маслина у Бару, односно у околини, које је Вита засадио, као мираз својој кћери Домуши, која се удаје за Прибислава. Рок извршења обавезе је Божић. — Брачно-миразни уговор склопљен је 23. ап-

рила 1438. Прибислав је добио у мираз 25 стабала маслина у Бару и 250 перпера которских у новцу, роби и стварима. Уговор су озваничили: Марин Бућа—Протовестијар, судија, и Петар Главати, аудитор. — Истога дана, Прибислав је издао признаницу да је од Николе Витина примио 96 перпера которских као дио мираза од 250 перпера, и да је примио у посјед 25 коријена маслина, према уговору од 10. новембра 1437 (VI: 258, 458, 458).

Маринко Менчев из Бара, становник Дубровника, је учио је, 1. јануара 1434, за Радослава Помениовића Пасара из Дубровника, који је позајмио 74 перпера дубровачка од Јакше Тринова Бисте из Котора и Јакова Августинова из Ескула, которског трговца. То се види из признанице коју је писао дубровачки нотар Мелмо Скицио из Кремоне. Кредитори су издали признаницу 8. новембра 1437, да су подмирени од Радослава (VI: 57).

Људевиту Јована Менче из Бара обавезао се, 23. новембра 1441, Никола Марков Драго из Котора, у име старатеља синова пок. Драга Маркова, свога брата, да му подмири дуг који је Драго Марков остао дужан Јовану Менчеву. Извршилац тестаментa свога оца био је Људевит. То се види из пуномоћјакоје је писао свештеник Марин Кратовић, каноник и нотар општине Бара; пуномоћје је потврђено од стране Управе Бара печатом са ликом св. Ђорђа. Дуг је износио 350 перпера барских. То се види из признанице коју је писао Никола Антонијев Милитис из Анконе, бивши нотар Бара, 25. маја 1426. Погодили су се да Никола исплати новац Јовану Минчеву или његовим пуномоћницима у роковима, сваке године о св. Мартину, мјесеца новембра, по 25 перпера барских, или по 20 перпера которских, до потпуне подмире дуга од 350 перпера. Прва отплата текла је од дана св. Мартина 1442. Докуменат су овјерили Трифун Маргоцијев (Пасквалић), судија, и Јакша Трифуна Јаконова Бисте, аудитор (VII: 312).

Алегринa (Веселинка) удова Гаврила Вракјен из Котора и његови синови Михаило, Јаков и Марин, одредили су, 11. децембра 1439, свога брата Николу, сина Алегрине, за свога пуномоћника да наплати дугове у Бару и околини. Овлашћен је да може узети адвоката и наплате тражити преко Управе града; да може дати у закуп њихове маслине, земљу и вртове, за три године (VI: 856).

Николета жена Дабишина из Бара, опуномоћила је, 8. марта 1440, Лауренција и Мартолицу Бућу, да заступају њена права у Котору. — Никола Драгојев Болица опуномоћио је, 16. децембра 1416, свештеника Јунија Људевитова Болицу да прими, у име његово, покретну и непокретну заоставштину Матије (Драгова Болице) из Бара, његовог брата, који је настрадао у бродолому фландријске галије, којом је заповиједао Марин Моћениго (VI: 924; VII: 66).

Свештеник Иван Баранин, капелан тврђаве Котора, задужио се, 31. јуна 1442, код Матеја Балби 13 перпера и 6 гроша

за свиту коју му је продао, да га подмири о Аранђеловудне (VII: 478).

Стефан Лауренцијев опуномоћио је, 28. маја 1431, Јунија Бакојева из Котора да наплати сва његова потраживања од дужника; да се са 100 перпера награде његове бивше слушкиње, Милосава и Радослава; да се његовој слушкињи Бољи из Албаније да 100 перпера за њену удају, а Марији из Албаније, такође његовој слушкињи, депонира 50 перпера за удају, Скадру, Улцињу и Бару, Љешу, Драчу, Дубровнику и у другим мјестима Србије и Албаније, и да се новац да његовој ванбрачној, кћери Катарини, за удају; а оно што има у Котору да подијели са поменутом Радославом, његовом бившом слушкињом (V: 177).

Крстина кћи Заинова Вардели из Венеције, удова Марка Пјерова, а сада жена Ника Рога из Улциња становник Котора, опуномоћила је, 30. августа 1440, свога мужа да затражи и наплати сва њена потраживања у новцу и стварима у градовима: Драчу Скадру, Улцињу, Љешу, Бару, Будви и у свим мјестима и крајевима Албаније, са признаницом или без признанице. У вези с тим, могао је односне наплате тражити и преко власти, и изаћи пред „његову свјетост“ деспота Рашке и Албаније. Пуномоћје су озваничили: Василије Маринов Бизанти, судија, и Матеј Михаилов Бућа, аудитор (VII: 10).

Јулије Лауредано, грађанин Венеције, становник Котора, узео је у најам једрењак Болете Бернића 4. децембра 1431. Болета, Богоје Кукшић и Вујин Ненадић, другови имали су да отплове с Лампром Сакјеном, Лауредановим трговачким помоћником, за Бар, Улцињ и Скадар. На захтјев Лампра, били су дужни у тим мјестима остати с бродом до десет дана. Брод је био унајмљен за 20 перпера Балшних. У случају потребе имали су пловити и у друга мјеста ради утовара робе с којом су се имали вратити у Котор. Морнари су имали право да за себе ставе на брод четири вреће жита и двије свиње, поред робе закупца (V: 321).

Пред которским судом, односно градском Управом, кнезом Никола Пизани (Писани) и судијама, Николом Главати, Михаилом Пелегрином и Драгом Лукиним (Драгом), водио се спор између Анукле жене Марка Трифунова Драга и њеног брата Лауренција Михаилова Буће из Бара. Спорили су се, 24. маја 1432, око посједа који је продао Никша Маринов Бућа. Од брата је тражила и ствари које је оставио Никша. То су: горња хаљина („гварнакија“) од свите, „мурељо“ од свиле са сребрним пуцадима, сребрно „ригулето“, сребрни привјесак, огрлица од перла, 4 пара сребрни научница, сребрни појас тежине 51 унчу, пар сребрних „картела“ сребрни свијећ. и жен. ташна, Тражила је да јој се ствари предају у Котору. Парничење се протезало скоро два мјесеца. Лауренције је дао први одговор 14. јуна; Анукла „дупликацију“ 27. јуна; Лауренције други одговор 2. јула; Анукла „трипликацију“ 5. јула; а Лауренције посљедњи одговор 18. јула 1432, у којем тврди да је Ануklin отац примио 250 перпера Балшних од

Ђура Гаврова из Бара, на име свега тога. Пресуда није донесена (IV: 737—43).

Бар се помиње у једном документу од 6. фебруара 1431. у којему се говори о спору Радича Црнца и његових синова, Дабишина и Радина, против Збора Паштровића. Дошло је до измирења (V: 20).

Трипко Бранков Мариновић, пекар завјештао је својим тестаментом, 1. августа 1435, кћери Рушка Семанкорана, чија је сестра Дагаша у Бару, 20 перпера Балшиних (V: 680).

Старатељи манастира св. Фрања у Котору, Урбан Мекса, Лауренције Михаилов Бућа и Људевит Драго, одређени од Управе града Котора, пред кнезом и капетаном града, судијама и фратри-ма фрањевачког реда, бискупским викаром Котора Николом Которанином, лектором Јакомом из Апулије и фра Матејом из Бара, изнијели су на јавну продају, 26. фебруара 1436, један посјед манастира св. Фрања који се налази под Врмцем. — Послије два дана, исти старатељи манастира св. Фрања мале браће, фра Никола, гвардијан, фра Јакоб из Апулије, лектор и вицегувердијан, фра Стефан из Бара дали су у закуп једну земљу манастира св. Фрања (V: 715; XIV: 542).

Радуј Милановић, Добрило Живковић и Милета Радосаљић, морнари которски, примили су, 1. септембра 1436, од Матка Тонкова Вракјен, Драгојице Трифуна Драга и Николе Лауренцијева Буће, другова у трговини, робе у вриједности 770 Балшини, х перпера на добит. Морнари су били дужни да с том робом, с Драгојицом и Николом Бућом отплове за Бар, или неко мјесто на Бојани, и да робу продају на добит, или губитак „не дај боже“ То имају урадити о свом трошку, а од зараде да добију двије трећине, а власницима робе једна трећина; тако су имали да подијеле и евентуални гдбитак. Корнари су имали да сваког дана предају двојици власника новца од продате робе, и добију признаницу, која има вриједност нотарске исправе. Непродату робу, ако је буде, имали су вратити натраг (VI: 11).

У више докумената, поред Балшиних грошева, помињу се и барски грошеви. Тако, на примјер, у инвентару добара Трифуна Усоја, 7. децембра 1436, и у инвентару добара Миладина Мекнића, которског ковача, 18. маја 1438 (V: 773, 845).

Марта 1440, у попису велике имовине удове Марина Симонова (Драга?) из Котора, помињу се нови барски грошеви. Ту се помињу и други новци: которски стари и нови, Балшини, дубровачки, — венецијански и грчки (V: 967).

Ристо Ковијанић